

RAPORT

privind activitatea Zonelor Economice Libere din Republica Moldova pentru semestrul I 2020

ELABORAT DE MINISTERUL ECONOMIEI ȘI INFRASTRUCTURII

CUPRINS

Aspecte generale	2
Forța de muncă și remunerarea muncii	2
Investiții	3
Activitatea de producere	4
Contribuția zonelor economice libere în economia națională	6
Concluzii	7

Aspecte generale

Zonele economice libere din Republica Moldova își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile Legii nr.440/2001 cu privire la zonele economice libere, Legile privind zonelor economice libere și actele normative de punere în aplicare a lor.

Pe parcursul semestru I, 2020, pe teritoriul Republicii Moldova au activat 7 zone economice libere (zone ale antreprenorialului liber), care înregistrau 34 subzone. Activitatea economică în perioada semestrului I 2020 s-a desfășurat în condiții de criză, provocată de pandemia COVID-19.

Conform situației din 30 iunie 2020 în 7 zone economice libere erau înregistrați 213 de rezidenți. Față de perioada similară a anului precedent, numărul rezidenților a crescut cu 8 rezidenți sau cu circa 3,9%.

Forța de muncă și remunerarea muncii

Numărul angajaților rezidenților zonelor libere la sfârșitul perioadei de raportare a constituit 16463 persoane, înregistrându-se o scădere față de perioada similară a anului 2019 cu 329 persoane sau 2,0%. Pe de altă parte, numărul mediu scriptic al angajaților

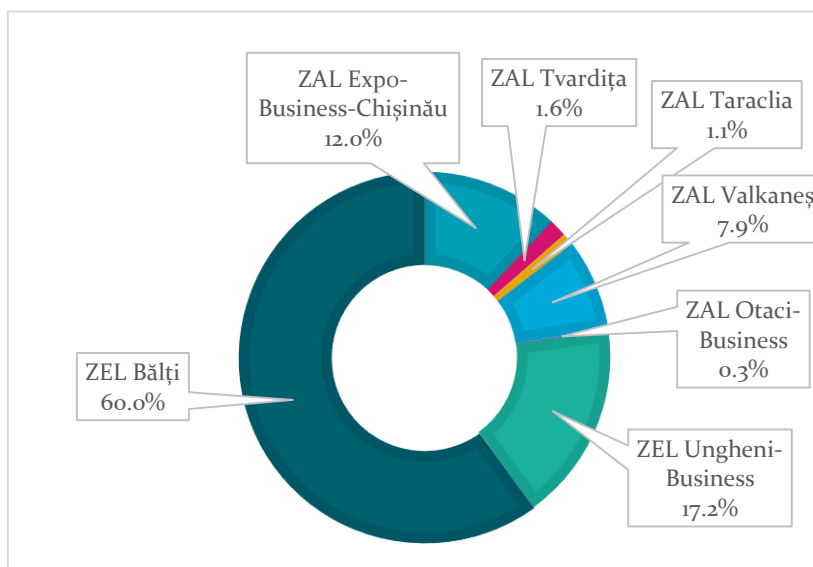

Figura 1. Structura numărului de angajați ai rezidenților zonelor economice libere, Semestrul I 2020

rezidenților la sfârșitul semestrului I al anului 2020 a înregistrat o creștere față de perioada similară a anului 2019 cu 1098 persoane sau cu 7.0%. Din numărul total al angajaților zonelor economice libere înregistrați la sfârșitul perioadei de raportare, partea preponderentă a lor (60,0% sau 9878 persoane) a fost înregistrată în ZEL „Bălți”, urmat de ZEL „Ungheni-Business” (ponderea de 17,2% sau 2838 persoane), ZAL „Expo-Business-Chișinău” (12,0% sau 1971 persoane), ZAL PP „Valkaneș” (7,9% sau 1239 persoane), ZAL „Tvardița” (1,6% sau 257 persoane), ZAL PP „Taraclia” (1,1% sau 178 persoane) și ZAL PP „Otaci-Business” (0,3% sau 48 persoane) (figura 1).

Valoarea totală a fondului de salarizare al rezidenților a constituit în semestrul I 2020 circa 679,1 mil. lei, atestându-se o creștere de 1,8% față de semestrul I 2019. Salariul mediu al unui angajat din cadrul rezidenților, în semestrul I 2020 a scăzut cu 4,9% față de semestrul I 2019 și a constituit 6,77 mii lei/persoană.

Investiții

Valoarea totală a investițiilor realizate în cadrul zonele libere pe parcursul întregii activități a lor, până la data de 30 iunie 2020, a constituit 453,0 mil. dolari SUA, sporind în Semestrul I 2020 cu 9,3% sau cu 38,5 mil. dolari SUA.

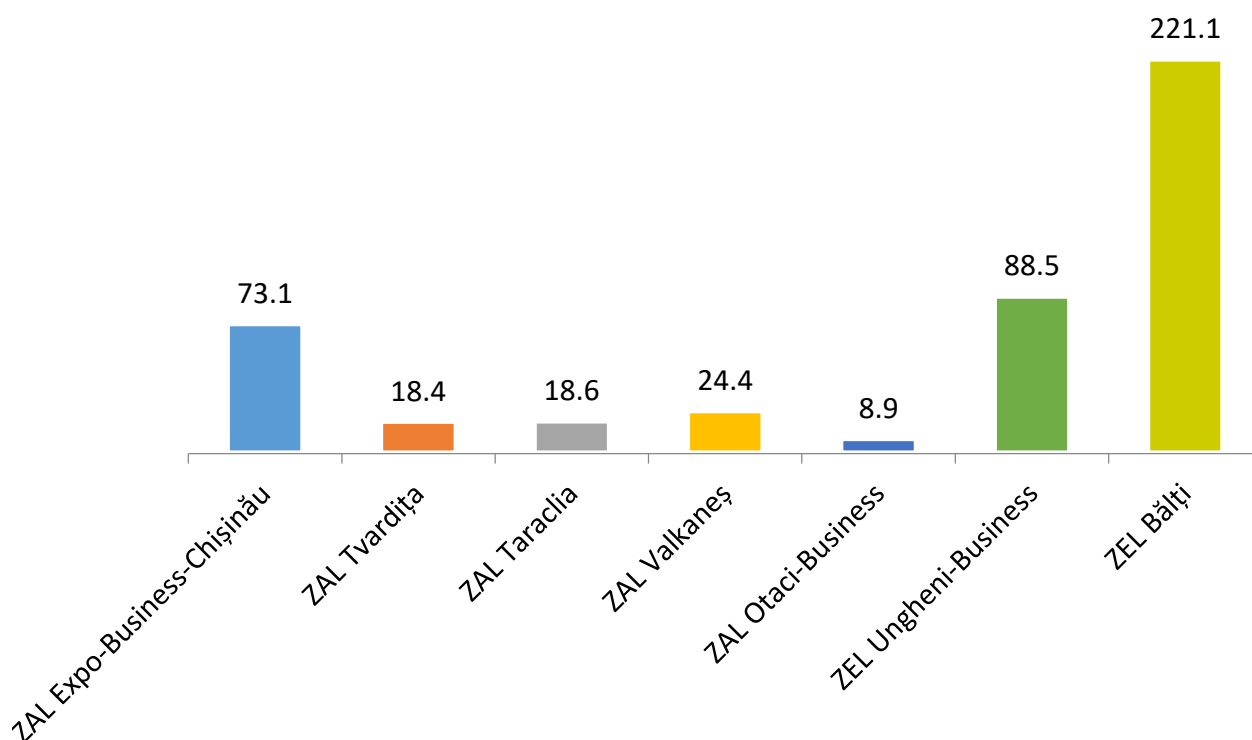

Figura 2. Valoarea investițiilor realizate în zonele economice libere de la momentul constituirii zonei libere până în semestrul I 2020, mil. dolari SUA

Din volumul total al investițiilor 221,1 mil. dolari SUA revin ZEL „Bălți” (48,8%), 88,5 mil. dolari SUA - ZEL „Ungheni-Business” (19,5%), 73,1 mil. dolari SUA - ZAL „Expo-Business-Chișinău” (16,1%), 18,6 mil. dolari SUA - ZAL PP „Taraclia” (4,1%), 18,4 mil. dolari SUA - ZAL „Tvardița” (4,1%), 24,4 mil. dolari SUA - ZAL PP „Valkaneș” (5,4%) și 8,9 mil. dolari SUA - ZAL PP „Otaci-Business” (2%) (figura 2).

Se constată că aproape jumătate din investițiile realizate în cadrul zonelor economice libere (48,8%), au fost realizate în cadrul ZEL „Bălți”.

În medie la un rezident, în semestrul I 2020 revine o investiție realizată de circa 97,4 mii dolari SUA. Cea mai mare valoare a acestui indicator a fost înregistrată în ZEL „Bălți” (187,4 mii USD/rezident), urmat de ZEL „Ungheni-Business” (117,7 mii dolari SUA), ZAL „Tvardița” (88,7 mii dolari SUA) (figura 3).

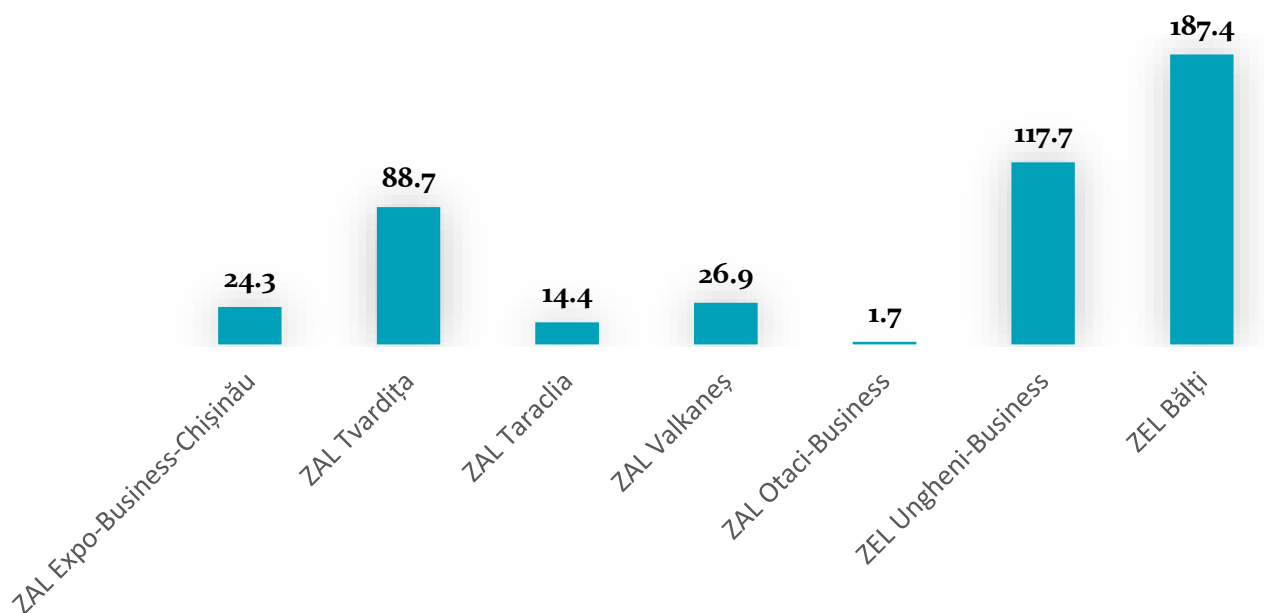

Figura 3. Investiții medii pe rezident realizate în semestrul I 2020, mii USD/rezident

Activitatea de producere

În zonele economice genul prioritar de activitate este activitatea industrială. În semestrul I 2020 valoarea totală a mărfurilor produse și serviciilor prestate în zonele libere a constituit circa 4,9 mild. lei, din care ponderea valorii producției industriale a constituit 94,3%.

Venitul din vânzările producției industriale (în prețuri curente) în total pe zonele libere în semestrul I 2020 s-a micșorat cu 19,7% față de perioada similară a anului precedent și a constituit 4615,2 mil. lei. Cea mai mare parte a producției industriale fabricate în zonele libere, în valoare de 4294,2 mil. lei sau 93,0%, a fost exportată.

În total 89,4% din valoarea mărfurilor și serviciilor produse în zonele economice libere în semestrul I 2020 au fost exportate, ceea ce a constituit 4373,6 mil. lei sau cu 25,3% mai puțin decât perioada similară a anului precedentă. Ponderea exportului rezidenților din cadrul zonelor economice libere din total exporturi ale economiei

naționale a înregistrat 21,1% în semestrul I 2020, constatându-se o micșorare a ponderii cu 1,8 p.p. față de perioada similară a anului precedent. Stocurile de producție industrială în semestrul I 2020 s-au majorat cu 89,1% în comparație cu perioada similară a anului 2019, evaluând 780,5 mil. lei.

Produsele principale produse de rezidenții zonelor libere au constituit: cablu electric pentru autoturisme, cablu electric izolat, conductoare electrice, articole de mobilă, tapițerie din material sintetic pentru scaune de tipul celor utilizate pentru autovehicule, covoare, gresie porțelanată, plasă din fibroștielă, vin, divin, mezeluri.

Totodată, în perioada de raportare valoarea totală a venitului din vânzări a rezidenților care desfășoară **activitate comercială externă** s-a micșorat cu 38,6% în comparație cu perioada similară precedentă a anului 2019 și a constituit 72,5 mil. lei.

Un alt gen de activitate permis în zonele economice libere este **sortarea, ambalarea, marcarea și alte asemenea operațiuni cu mărfurile tranzitate prin teritoriul vamal al Republicii Moldova**. Acest gen de activitate s-a desfășurat doar în ZEL „Expo-Business-Chișinău” și a constituit 40,4 mil. lei.

Printre **genurile auxiliare de activitate**, permise de către legislație, se evidențiază activitatea de arendă, construcție, alimentația publică și servicii comunale. În semestrul I 2020 valoarea serviciilor prestate în cadrul genurilor auxiliare de activitate a însumat 165,4 mil. lei fiind în descreștere cu 1,9% față de perioada similară a anului 2019, din care cotele preponderente revin serviciu de arendă – 79,0 mil. lei, construcție – 55,3 mil. lei, alimentație publică – 12,9 mil lei, servicii comunale – 6,6 mil lei, brokeraj – 2,3 mil lei, activitatea depozitară – 2,8 mil lei.

Dezvoltarea rapidă a genurilor auxiliare de activitate sporește atractivitatea zonelor libere, formează un mediu favorabil de afaceri, creează condiții necesare pentru atragerea investițiilor majore și realizarea proiectelor industriale.

Valoarea totală a **impozitelor și altor plăți obligatorii calculate** în semestrul I 2020 a constituit 300,8 mil. lei sau cu 12,2% mai mult comparativ cu perioada anului precedent.

Din valoarea totală de impozite, taxe și alte plăți obligatorii calculate (impozit pe venit, TVA, contribuții de asigurări sociale, prime de asigurare medicale obligatorii, etc.), ponderea cea mai mare revine rezidenților ZEL „Bălți” (69,4%), ZEL „Ungheni-Business” (13,9%), ZAL „Expo-Business-Chișinău” (10,6%) și ZAL PP „Valkaneș” (5,0%).

Contribuția zonelor economice libere în economia națională

Conform Legii nr.440/2001, zonele economice libere se creează în scopul accelerării dezvoltării social-economice a anumitor teritorii și a economiei naționale în ansamblu prin atragerea investițiilor autohtone și străine, implementarea tehnicii și tehnologiilor moderne, dezvoltarea producției orientate spre export, aplicarea experienței avansate din domeniul producției și a managementului, și crearea locurilor de muncă.

În scopul estimării contribuției zonelor economice libere la dezvoltarea economiei naționale, s-a realizat analiza comparativă a indicatorilor de eficiență și de rezultat înregistrați în cadrul zonelor libere cu indicatorii similari obținuți la nivel de economie națională¹.

Conform datelor din tabelul 1, se constată că contribuția zonelor economice libere la dezvoltarea economiei naționale înregistrează, în mare parte, o dinamică ascendentă.

Astfel, 21,1% din exporturile totale a țării în semestrul I 2020 a fost generată de producția produsă în cadrul zonelor economice libere. Comparativ cu semestrul I al anului 2019, ponderea exporturilor din cadrul zonelor economice libere în total export a țării a înregistrat o micșorare de 1.8 puncte procentuale (p.p.).

Tabelul 1. Ponderea indicatorilor economici din zonele economice libere din valoarea indicatorilor economiei naționale

Indicatori	Sem I 2019	Sem I 2020	Modificări (+,-)
Ponderea exportului din ZEL în totalul export al economiei naționale	22.9%	21.1%	↓ -1.8
Ponderea numărului mediu de angajați ai rezidenților din ZEL din numărul mediu de salariați din industrie	14.5%	16.7%	↑ 2.2
Ponderea numărului mediu de angajați ai rezidenților din ZEL din numărul mediu de salariați pe economia națională	2.8%	3.0%	↑ 0.2
Raportul dintre salariul mediu lunar al rezidenților și salariul mediu din setorul real al economiei naționale	98.2%	84.9%	↓ -13.3
Ponderea investițiilor realizate în perioada de raportare în ZEL din total investiții în active imobilizate pe economia națională	3.6%	4.6%	↑ 1.1
Ponderea impozitelor și taxelor achitate de rezidenții ZEL din total venit la bugetul de stat din impozite și taxe	1.4%	1.7%	↑ 0.2

¹ Sursa datelor: Biroul Național de Statistică (www.statistica.md), calculele autorului

Activitatea de bază a rezidenților zonelor economice libere naționale se referă la producerea producției industriale. Prin urmare, circa 16,7% din salariații antrenați în industria națională sunt angajați în cadrul rezidenților zonelor economice libere. Circa 3% din salariații economiei naționale se estimează că sunt încadrați în activitățile zonelor economice libere. Salariul mediu lunar al unui angajat din cadrul rezidenților zonelor economice libere în semestrul I 2020, a fost mai mic decât salariul mediu din sectorul real al economiei naționale cu circa 15.1%, observându-se o reducere a acestui indicator față de perioada similară a anului 2019 (13,3 p. p.), ca efect a micșorării salariului mediu din cadrul zonelor libere, comparativ dinamica ascendentă a salariului în sectorul real al economiei.

Majoritatea investițiilor realizate în cadrul zonelor economice libere sunt cele aferente investițiilor în active imobilizate (investiții pe termen lung în mijloace fixe, inclusiv investiții capitale, etc.). Investițiile realizate în cadrul zonelor economice au înregistrat o evoluție mai rapidă decât investițiile în active imobilizante realizate la nivel de economie națională. Ponderea investițiilor realizate în cadrul zonelor economice libere din total investiții în active imobilizante realizate în economia națională este de circa 4.6%, crescând cu circa 1,1 p.p față de semestrul I 2019.

Concluzii

- Pe parcursul semestrului I al anului 2020 au activat 7 zone economice libere, fără constituirea unor zone sau subzone noi;
- Pandemia COVID-19 a afectat semnificativ activitatea rezidenților ZEL. Aceasta a determinat micșorarea veniturilor din vânzările producției industriale cu 19,7% față de perioada similară a anului precedent, reducerea cu 25,3% față de perioada similară a anului precedent a valorii mărfurilor și serviciilor produse în zonele economice libere în semestrul I 2020 și exportate, precum și micșorarea activității comerciale externă cu 38,6%;
- Contribuția zonelor economice libere la dezvoltarea economiei naționale deține ponderi remarcabile, înregistrând tendințe crescătoare a ponderii investițiilor din ZEL în total investiții în active imobilizate pe economia națională, precum și ai numărului mediu de angajați ai rezidenților ZEL;
- Rezultatele economice ale zonelor economice libere naționale denotă un grad de concentrare preponderent în cadrul a 3 zone economice libere (ZEL „Balți”, ZEL „Ungheni-Business”, ZAL "Expo-Business-Chișinău").